

Efter at regeringscheferne således havde løst det mest ømtålelige problem i forbindelse med de direkte valg, behandlede udenrigsministrene overensstemmende med § 138, 3. stk., 2. pkt., konventionsudkastet af 14. januar 1975, og den 20. september 1976 underskrev de retsaktens herom. Som første almindelige EF-valgdage stiles herefter mod torsdag den 4. maj 1978-søndag den 7. maj 1978.

I retsaktens af 20. september 1976 fra Rådet findes der ikke nærmere valgeregler, men artikel 7 overlader til hver medlemsstat selv at vedtagesin valglov, hvorefter Europa-Parlamentet efter en af dette truffet bestemmelse inden udgangen af 1980 vil udarbejde forslag til et ensartet valgssystem.

Dette vil betyde, at det danske folketing bliver stillet over for et lovgivningsarbejde af en fra et demokratisk synspunkt særdeles principiel og vigtig natur.

I de sidste mange generationer har valglovsudformning været en ret så bundet opgave. Hvad enten det har været kommunal- eller rigsdagsvalg, det gjaldt, har hensynet til de bestående mandat-, parti- og personfordelinger medført, at generelle saglige overvejelser overensstemmende med tidens forestillinger er trængt i baggrunden.

Ved udformningen af EF-valgloven er der for første gang i mere end 100 år en chance for, at smålighed og kortsynethed ikke trækker det længste strå ved valglovsparagraffernes udmøntning.

Lever folketinget op hertil, vil EF-valglovsudformningen kunne give erfaringer, der i tur kan virke gavnligt ved kommende revisioner af grundloven og de gammelkendte valglove.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte paragraffer.

Til § 1.

Ved paragraffens udformning tages afstand fra socialdemokratiets protokolforbehold om en fælles valgdag til folketing og EF-Parlament. Der forestår en så stor oplysningskampagne over for den danske vælgerbefolkning om EF-problemer, at EF-valget ikke må drukne som en lille blindtarm i folketingsvalgekampen.

Det er da sandsynligt, at den sløvgørelse, som EF-tilhængerne er svømmet hen i efter 2. oktober 1972, vil medføre, at en fælleseuropæisk valgdag i første omgang vil gavne EF-modstanderpartierne. Det er imidlertid demokratiets vilkår. Reaktionen vil på længere sigt forhåbentlig blive, at meget store dele af befolkningen bliver aktivt interesseret i at deltage i EF-valg for at kunne modvirke, at der

opstår slagside til den ene eller anden side i landets repræsentation i EF-Parlamentet. Det er mindst betænkeligt, at denne udvikling får lejlighed til at finde sted i en periode, hvor EF-Parlamentets beføjelser er ret begrænsede. (Parlamentsvalgene gælder for femårige perioder).

Det følger af lovforslagets formulering, at Danmark ikke gør brug af sit forbehold om at kunne fastsætte en særlig grønlandsk valgdag. Fordelene herved vil være langt mindre end ulemperne ved, at det samlede danske valgresultat ikke kan opgøres, blot fordi man må vente på den lille procent af de danske stemmer, som kommer fra Grønland. Omvendt må grønlænderne forud for deres valgdag have samme fulde informationsmængde som de øvrige stemmeberettigede i det danske valg.

Til § 2.

Overensstemmende med vedtagelsen i fremskridtspartiets folketingsgruppe den 30. oktober 1975 („Fremskridt“ nr. 18/1975 side 10) og Retsaktens artikel 8 må det modvirkes, at den samme vælger kan stemme i flere lande til valget af Europa-Parlamentet.

Bortset herfra er synspunktet, at enhver, der har opnået valgretsalderen (der er fastholdt til den ved folketingsvalg i Danmark gældende, 20 år), også har et rimeligt krav på at få normal vælgerindflydelse, hvis han på valgdagen har fast bopæl i Danmark. Folkevalgte organers beslutninger har først og fremmest betydning for de mennesker, der er bosat på det pågældende territorium — derfor er det hensigtsmæssigt at knytte stemmeretten til domicilet, mens tidligere tiders dyrken af statsborgerskabsforhold får mindre og mindre fornuft i sig, som udviklingen forløber.

Til § 3.

Problemet om valgbarhed har jo hidtil i valglovgivningen været løst således, at der fra lovgivningsmagtens side er stillet krav om opnåelse af en vis alder, tilknytning til valgområdet og krav om en vis forudgående vandel.

Ret beset udgør sådanne lovgivningsbetingelser imidlertid indskrænkninger i vælgernes frie adgang til at vælge den eller de personer, som vælgerne måtte foretrække. Det foreliggende forslag har derfor slettet enhver betingelse af denne karakter. Det, der må sikres, er, at vælgerne kan få sandfærdige oplysninger om de opstillede kandidater, og når blot dette vilkår er opfyldt, må det være vælgernes suveræne afgørelse, hvem de vil vælge.